

Toplumun Erkek Hemşirelerden Bakım Alma Hakkındaki Düşünceleri

The Thoughts of the Community About Taking Care from Male Nurses

 Hilal UYSAL^{a,b},
 Bahar KARAKOÇ^b,
 Yasemin KIYAK^c

^aİç Hastalıkları Hemşireliği AD,
^bİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
 Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi,
^cÇocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü,
 Amerikan Hastanesi, İstanbul, TÜRKİYE

Received: 09.10.2018
 Received in revised form: 20.11.2018
 Accepted: 23.11.2018
 Available online: 10.12.2018

Correspondence:
 Hilal UYSAL
 İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
 Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi,
 İç Hastalıkları Hemşireliği AD, İstanbul,
 TÜRKİYE/TURKEY
 hilaluyisal@gmail.com

Bu çalışma, 17. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri
 Kongresi (4-6 Nisan 2018, Çanakkale)'nde
 poster olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Araştırma, son dönemde toplumun erkek hemşirelerden bakım alma konusunda düşüncelerinin ortaya konulması amacıyla tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak planlandı ve uygulandı. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırma, Şubat-Mart 2018 tarihleri arasında, bir üniversite hastanesinin polikliniklerine gelen, araştırmanın amacı ve araştırmadan beklentiler hakkında bilgilendirme yapılmış olan ve araştırmaya katılmaya istekli olan 644 birey ile gerçekleştirildi. Araştırmada, araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama araçları kullanıldı. **Bulgular:** Çalışmaya katılan bireylerin %65,4'ü kadın, %34,6'sı erkek, çoğunluğunun yaş aralığı (%46) 17-36 yıl, %31,7'si 37-51 yaş grubunda idi. Araştırmada özel bölgenin tıraşının yapılması için erkekler kesinlikle erkek (%97,2), kadınlar da kadın hemşire (%96,1) tercih ettiğini belirtti. Erkeklerin hemşirelik girişimi ihtiyaçlarında çoğunlukla erkek hemşireleri, kadınların da çoğunlukla kadın hemşireleri tercih ettikleri saptandı. Çalışmada bireyler, erkek hemşirelerin sadece erkek (%39,3) kadın hemşirelerin ise sadece kadın hastalara (%41,9) bakım vermelerine ve hemşireliğin kadın mesleği olduğuna (%40,7) katılmadıklarını belirttiler. Erkek hemşirelerin de kadın hemşireler gibi her serviste çalışmalarını gerektiğine katıldıkları (%35,2) belirlendi. **Sonuç:** Erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğinde daha yoğun olarak yer almaya başlamaları ile toplumun hemşirelik mesleğine bakışında bazı değişimler yaşadığı saptandı. Ancak, toplumun hâlâ erkek hemşirelerin bakımın her alanında olmaları konusunda kararsız oldukları belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Erkek; hemşire; hemşirelik; kadın; tutum

ABSTRACT Objective: The study was planned and applied as a descriptive study in order to reveal the thoughts of the community about taking care from male nurses. **Material and Methods:** The study was carried out between February-March 2018 with 644 individuals who came to the outpatient clinics of a university hospital, who were informed about the aim of the study and expectations from the research and were willing to participate in the research. In this study, data collection tools prepared by the researchers were used. **Results:** In this study, 65.4% of the participants were female, 34.6% were male, the majority (46%) were 17-36 years old and 31.7% were in the 37-51 age group. In the study, it was stated that men prefer male nurse (97.2%) and women prefer female nurse (96.1%) for shaving of special region. It was determined that men mostly preferred male nurse and women mostly preferred female nurses for nursing intervention needs. In the study, individuals stated that male nurses did not participate in only male patients (39.3%) and female nurses only to give care to female patients (41.9%) and that nursing is a profession (40.7%). Male nurses also found that they should work in every service as female nurses (35.2%). **Conclusion:** It was determined that male nurses began to take part in the nursing profession more intensively, and some changes were observed in the society's view of nursing profession. However, it was found that the society was still unstable about male nurses in every aspect of care.

Keywords: Male; nurse; female; nursing; attitude

Bir mesleğin geçerli olan statüsü, o mesleği oluşturan grubun toplumdaki imajı ile yakından bağlantılıdır ve meslek üyeleri için büyük önem taşımaktadır.¹ Temel işlevi bakım vermek olan hemşirelik mesleği; etik, felsefi inançlar, sosyalleşme süreçleri ve kültürel faktörlerden et-

kilenmektedir. Bu değişkenler hemşireliğin ve bakımın algılanmasını etkileyebilen cinsiyet faktörü ile yakından ilişkilidir.²

Toplumsal cinsiyet ideolojileri ve ifadeleri, kadın işi, erkek işi ayrımı şeklinde iş bölümünün gelişmesinde ve sürdürülmesinde çok önemli rol oynamaktadır. Ancak, toplum tarafından oluşturulan bu cinsiyet rolleri zaman içinde değişiklik gösterebilmektedir.³

Hemşirelik, günümüze kadar tüm dünyada kadın cinsiyetin yoğun olduğu mesleklerden biri olarak bilinmektedir.² Hemşirelik tarihi genellikle Florence Nightingale ile başlatılmakta ve bakım hizmetlerinin her zaman kadının görevi olduğuna dair güçlü bir inanç bulunmakla birlikte erkeklerin de tarih boyunca bakım işlerini üstlendiklerine dair bilgiler de mevcuttur.³

2005-2010 yılları arasındaki veriler incelendiğinde, dünya genelinde kadın hemşirelerin erkek hemşirelerden daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Birleşik Krallık'ta erkeklerin hemşirelik iş gücünün %10,6'sını oluşturduğu, Avrupa ülkelerinin hemen hemen hepsinde birkaç istisna dışında erkek hemşirelerin oranının %5-10 arasında olduğu bildirilmiştir. İzlanda'da erkek hemşireler %1 iken, İtalya'da %21 olarak en yüksekler arasında gösterilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde erkek hemşirelerin %10'dan çok daha az olduğu, en fazla Suudi Arabistan'da yaklaşık %30 oranında görüldüğü, Kenya'da yaklaşık %25 olduğu gösterilmiştir.⁴ Birleşik Krallık'taki, 1 Nisan 2007-31 Mart 2008 tarihleri arasındaki dönemi kapsayan raporlar incelendiğinde, kayıtlı erkek hemşire oranının %10,69, kadın hemşire oranının ise %89,29 olduğu belirtilmiştir. Raporla, 2004 yılından 2008 yılına kadar ki süreçte bu oranlarda değişiklik göstermediği açıklanmıştır.⁵ Ancak, bu durum bazı kültürel nedenlerden dolayı ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Örneğin; İran'da erkek hastalara erkek hemşireler, kadın hastalara da kadın hemşireler bakım vermek durumundadır. Ancak şu da bir gerçektir ki 2008 verilerine göre, İran'da hemşirelerin %71'inin kadın cinsiyette olduğu gösterilmiştir.⁶

Türkiye'deki duruma bakacak olursak, Türkiye'nin Avrupa Birliği uyum sürecinde cinsiyet eşitliği politikalarında çeşitli reformlar yapılmıştır.

Özellikle cinsiyete dayalı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması konusunda pek çok hukuki düzenleme yapılmıştır. Helsinki Zirvesi'nde (10-11 Aralık 1999) aday ülke olarak gösterilen Türkiye, o zaman başlattığı Avrupa Birliği uyum sürecini sürdürmektedir. Kadın ve erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik taahhütlerini yerine getirmiştir.⁷ 1954 yılında yürürlüğe giren 6283 sayılı Hemşirelik Kanunu "... Türk kadınlarından başka hiç kimsenin hemşirelik yapamayacağına" hükmetmekte idi.⁸ Ancak, 2007 yılında yürürlüğü giren 5634 no.lu "Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile yasada değişiklik yapılarak erkeklerin hemşire olarak görev yapmasına olanak sağlanmıştır. Böylece erkeklerin de hemşirelik mesleğine girmelerinin yolu açılmıştır.⁹ 2007 yılında güncellenen Hemşirelik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile erkek öğrenci alan üniversiteler 2011 yılında ilk mezunlarını vermişlerdir.⁹ Sayıları az da olsa toplumun ihtiyaçlarının karşılanması, toplumun onları kabullenmesi, hemşireliğin cinsiyete dayalı bir rol olarak görülmesinden vazgeçilmesi için iyi bir başlangıçtır.¹⁰ Türkiye İstatistik Kurumunun 2011 yılı verilerine bakıldığında, insan sağlığı ve sosyal hizmet alanında çalışanların yaklaşık %60'ının kadın olduğu belirtilmektedir.³ Sağlık Bakanlığının 2016 yılı istatistiklerinde, toplam kadın ve erkek hemşire sayısı (sağlık bakanlığı, üniversite, özel sektör vb.) 152.952 olarak gösterilmiştir. Ancak raporda erkek hemşire sayısı ile ilgili net bir veri belirtilmemektedir.¹¹

Türkiye'de hemşirelik hizmetini kadın hemşirelerden almaya alışkın olan toplumun, bu konudaki tutum ve düşüncelerini bilmek önemlidir. Bu konuda yapılan çalışmalardan birinde, kadın hastaların erkek hemşirelerden bakım almak istemediği ve bu durumdan kendisinin ve eşinin/yakınlarının rahatsızlık duyacağı sonuçları ortaya konulmuştur. Hastaların çoğunluğu, erkek hemşirelerin sadece erkek hastalara bakım vermelerinin gerektiğini belirtmiştir.¹⁰ Kaya ve ark., toplumun erkek hemşireyi nispeten benimsediğini belirtmişlerdir.¹² Bununla birlikte, gençlerle yapılan bir çalışmada da kadınların %61,6'sı, erkeklerin %38,4'ü hemşirelik mesleğinde erkeklerin olmasının mes-

leği geliştireceği konusunda sonuçlar saptanmıştır.¹³ Chur-Hanson, daha genç kadın hastaların kadın hemşireleri tercih ettiklerini, 40 yaşın üzerindeki hastaların herhangi bir cinsiyette hemşire tercihi olmadığını bildirmiştir.¹⁴ Ürdün’de yapılan bir çalışmada da kadınlar kadın hemşirelerin, erkekler de erkek hemşirelerin bakım vermesini tercih etmişlerdir.¹⁵

Günümüze gelindiğinde, üniversitelerden erkek hemşire mezunlarının artmasıyla hastanelerde çalışan erkek hemşire oranları da hızla yükselmektedir.

Bu nedenle bu çalışmada, son dönemde toplumun erkek hemşirelerden bakım alma konusunda düşünceleri ve 2007 yılında Hemşirelik Kanunu güncellendikten sonraki dönemdeki değişimin ortaya konulması ile bu çalışma planlanmış ve uygulanması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN AMACI VE TİPİ

Son dönemde toplumun erkek hemşirelerden bakım alma konusundaki düşüncelerinin ortaya konulması amacıyla tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak planlanmış ve uygulanmıştır.

ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırma, Şubat-Mart 2018 tarihleri arasında, Marmara Bölgesi’nde bir üniversite hastanesinin polikliniklerine gelen, araştırmanın amacı ve araştırmadan beklentiler hakkında bilgilendirme yapılan ve araştırmaya katılmaya istekli olan 644 birey ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılmayı kabul eden, 18 yaş ve üzerinde olan, araştırmacı ile iş birliği yapabilenler araştırmaya dâhil edilmişlerdir. Okuma-yazması olmayanların verileri araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmaya katılmaya istekli olmayanlar, 18 yaşından küçük olanlar, soruları algılamasını ve iletişim kurmasını etkileyecek düzeyde sağlık sorunu olanlar, ciddi mental hastalık tanısı olanlar, şiddetli ağrısı olan ve hekimi tarafından görüşülmesi uygun bulunmayanlar araştırmaya dâhil edilmemişlerdir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada kullanılan değerlendirme araçları araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan anket formu üç bölümden, toplam 44 maddeden oluşmaktadır. Araştırma için veri toplama formunun birinci bölümünde, bireylerin sosyodemografik özelliklerinin değerlendirildiği “Bireysel Bilgi Formu” (dokuz soru) yer almaktadır.

İkinci bölümde; bireylerin sağlık/hastalık durumunda hemşirelik girişimi ihtiyaçlarına göre (vücut sıcaklığı ölçümü, ağız içi bakımı, vücut bakımı, saç bakımı, özel bölgelerin tıraş edilmesi, kan basıncı ölçümü, tüm vücut nabızlarının değerlendirilmesi, ilaç tedavileri, kan şekeri ölçümü, kalçadan enjeksiyon uygulanması, koldan enjeksiyon yapma ya da kan alma, vücuttaki yaraların bakımı, tüm vücut deri muayenesi), bu girişimleri alma konusundaki erkek ya da kadın hemşire tercihlerinin belirlenmesi amacıyla 13 maddeden oluşan 5’li likert tipte (1. Kesinlikle erkek tercih ederim, 2. Biraz daha az olmakla birlikte erkek tercih ederim, 3. Herhangi bir tercihim yoktur, 4. Biraz daha az olmakla birlikte kadın tercih ederim, 5. Kesinlikle kadın tercih ederim.) bir anket formu oluşturulmuştur. Bu hemşirelik uygulamaları bireylerin temel ihtiyaçlarına göre literatür çerçevesinde planlanmıştır.¹⁶

Üçüncü bölümde; bireylerin hemşirelik bakımı konusunda kadın ve erkek hemşire tercihleri ve düşüncelerini değerlendirmek amacıyla 21 maddeden oluşan 5’li likert tipte (1. Kesinlikle katılıyorum, 2. Katılıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılmıyorum, 5. Kesinlikle katılmıyorum.) bir anket formu oluşturulmuştur.

Araştırmanın amacı doğrultusunda son 10 yıllık süreçteki değişimi ortaya koymak için erkek hemşire, imaj, tutum, toplum vb. anahtar kelimelerle Türkçe ve İngilizce çeşitli kombinasyonlarla “Pubmed, Science Direct, Medline, Ovid, ULAK-BİM Türk Tıp Dizini” arama motorlarında tarama yapılmıştır. Çalışmada son 10 yılda ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış araştırmalar değerlendirilerek, 2018 yılına kadar olan süreçte toplumun erkek hemşirelere karşı olan tutum ve düşünceleri araştırılmıştır.

Verilerin Toplanması: Araştırma için kullanılan veri toplama formları, okuma yazması olan, okuma veya görme sorunu olmayan bireylere dağıtılarak, soruları kendilerinin doldurmaları istenmiştir. İleri yaşta olan, okuma ve görme sorunları nedeni ile anketi tek başına yapmalarına imkân olmayan bireylerde veri toplama yüz yüze görüşme yöntemiyle araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması yaklaşık 10 dk sürmüştür.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmanın uygulanabilmesi için önce araştırmanın yapıldığı kurumdan, daha sonra da İ.Ü. Diş Hekimliği Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu (15.02.2018 tarihli 249 no.lu karar ile)'ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırmaya katılmaya istekli olan bireylere Helsinki Bildirgesi doğrultusunda araştırmanın amacı ve beklentiler hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü katılım sağlanarak sözlü ve yazılı onamlar alınmıştır.

VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın istatistiksel değerlendirilmesinde, nitel ve sayısal değişkenler için sayısal ve yüzdelik dağılımlar kullanıldı. Araştırmada bağımlı değişken toplum, bağımsız değişken erkek ya da kadın hemşire tercihi olarak belirlendi. İki veya daha fazla değişken arasındaki farklılıkların değerlendirilmesi için istatistiksel testler (iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi, varyans analizi) yapıldı. Çalışmadan elde edilen veriler İ.Ü. Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 21 paket programı kullanılarak değerlendirilirken, istatistiksel anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya katılan bireylerin %65,4'ünün kadın, %34,6'sının erkek, %46'sının yaş aralığının 17-36 yıl, %31,7'sinin 37-51 yaş grubunda olduğu belirlendi. Bireylerin %93,5'inin kentsel bölgede yaşadığı, sadece %30,7'sinin ailesinde sağlık çalışanı olduğu, %61'inin de daha önce hastaneye yattığı, çoğunluğunun kadın doğum (%20,7), genel cerrahi (%18,5) ve iç hastalıkları (%10,4) kliniklerine yatışları saptandı. Çalışmada, bireylerin %28,6'sı erkek hemşirelerden bakım aldıklarını belirtti

(Tablo 1). Araştırmada, bireylere açık uçlu soru olarak, kendilerine bakmasını istedikleri hemşire tercihinde önceden yaşadıkları deneyimleri varsa açıklamaları istendi. Hastaların bir kısmı, kendisine bakmasını istediği hemşire tercihinde daha önce yaşadığı deneyimleri anlattı. Çalışmada, hastaların özellikle kadın hemşireler ile ilgili düşünceleri aşağıdaki gibi açıklandı:

- Hastanın ruh hâlini anlamadıkları ve davranış şekillerinin kötü olduğu,
- Mesleklerini sevmedikleri, suratsız oldukları,
- Hiç gülmedikleri ve sevmiyorlarsa yapmalarını gerektiği,
- İşlerinde yeterli beceriye sahip olmadıkları ve kendilerini geliştirmedikleri,
- Bazılarının kendini fazla üstün gördüğü, soru sorulduğunda isteksiz yanıt verdiği veya vermediği,
- Bilgi açısından genel olarak yetersiz kaldıkları,
- Kadın hemşirelerle ilgili olarak toplumda te-dirginlik olduğu,
- Anlayışlı olmadıkları ve empati kurmadıkları,
- Saygısız oldukları,
- Hastalarla yeteri kadar ilgilenmedikleri, zaman ayırmadıkları, çok sinirli oldukları, her fırsatta sert ifadelerle bağırarak belirtildi.

Bu düşüncelerin aksine, çalışmada, kadın hemşirelerin hizmetinden çok memnun olduğunu, kendisinin kadın olduğu için kadın hemşirelerin bakmasını tercih ettiğini, kadınların daha ilgili olduğunu düşünenlerin de olduğu saptandı. Ayrıca, erkek hemşire olduğunu bilmediğini söyleyenlerin yanında, erkek hemşire bakım verirken rahat olmadığını, erkek hemşirelerin çok gürültücü olduklarını belirten hastalar da bulunmakta idi. Araştırmada erkek olduğu için ve erkeklerle daha kolay anlaşabildiğinden erkek hemşire istediğini belirten hastaların olduğu da belirlendi.

Bireylerin hemşirelik girişimi ihtiyaçlarına göre kadın ya da erkek hemşire tercihleri değerlendirildiğinde, özel bölgenin tıraş edilmesi girişimi dışındaki diğer hemşirelik girişimleri için herhangi

TABLO 1: Sosyodemografik özellikleri (n=644).

Özellikler	n (%)	Özellikler	n (%)
Cinsiyet		Hastanede yattığı klinikler	
Kadın	421 (65,4)	İç hastalıkları	67 (10,4)
Erkek	223 (34,6)	Genel cerrahi	119 (18,5)
Yaş (yıl)		Kadın hastalıkları ve doğum	133 (20,7)
17-36 yaş	296 (46)	Ortopedi ve travmatoloji	47 (7,3)
37-51 yaş	204 (31,7)	Çocuk sağlığı ve hastalıkları	15 (2,3)
52-70 yaş	120 (18,6)	Enfeksiyon hastalıkları	5 (0,8)
71-91 yaş	24 (3,7)	Deri ve zührevi hastalıkları	4 (0,6)
Eğitim durumu		Gastroenteroloji	9 (1,4)
Okuryazar değil	43 (6,7)	Endokrinoloji	7 (1,1)
İlk-orta öğretim	241 (37,4)	Nefroloji	17 (2,6)
Lise mezunu	178 (27,6)	Göğüs hastalıkları	25 (3,9)
Üniversite mezunu	182 (28,3)	Kalp ve damar cerrahisi	31 (4,8)
Ailede sağlık çalışanı olması		Nöroloji	21 (3,3)
Var	198 (30,7)	Kardiyoloji	21 (3,3)
Yok	446 (69,3)	Üroloji	15 (2,3)
Yaşadığı bölge		Erkek hemşireden bakım alma durumu	
Kentsel	602 (93,5)	Evet	184 (28,6)
Kırsal	42 (6,5)	Hayır	460 (71,4)
Hastaneye yatma durumu		Kendisine bakmasını istediği hemşire tercihinde önceden yaşadığınız olumlu veya olumsuz deneyimlerin etkisinin varlığı	
Evet	393 (61)	Evet	44 (6,8)
Hayır	251 (39)	Hayır	600 (93,2)

bir tercihinin olmadığını belirtenlerin çoğunlukta olduğu, özel bölgenin tıraşının yapılması için çoğunluğun kesinlikle kadın hemşire tercih ettiği (%55,9) saptandı (Tablo 2). Bununla birlikte özel bölgenin tıraşının yapılması için erkekler kesinlikle erkek (%97,2), kadınlar da kadın hemşire (%96,1) tercih ettiğini belirtti (Tablo 2).

Sadece koldan enjeksiyon ya da kan alma girişi için kadınların çoğunluğunun (%67,8) herhangi bir tercihinin olmadığı, bununla birlikte erkeklerin çoğunluğunun da girişim için erkek hemşire tercih ettiği (%71,4) saptandı. Genel olarak bakıldığında, çalışmada, erkeklerin hemşirelik girişimi ihtiyaçlarında çoğunlukla erkek hemşireleri, kadınların da çoğunlukla kadın hemşireleri tercih ettikleri belirlendi (Tablo 2).

Çalışmada, çoğunluk, hemşirelik mesleğinde sadece kadınların (%47,5) ya da sadece erkeklerin (%48,8) olması gerektiğine katılmadığını, erkekle-

rin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğini (%44,4) ve hemşireliğin toplumdaki statüsünü geliştireceğine katıldığını (%45,3) belirtti (Tablo 3). Çalışmada, bireyler, erkek hemşirelerin sadece erkek (%39,3), kadın hemşirelerin ise sadece kadın hastalara (%41,9) bakım vermelerine katılmadıklarını, hemşireliğin kadın mesleği olduğuna katılmadıklarını (%40,7) belirttiler. Erkek hemşirelerin de kadın hemşireler gibi her serviste çalışmalarını gerektiğini düşündükleri (%35,2) saptandı (Tablo 3).

TARTIŞMA

Hemşirelik mesleğine giren erkekler engel olan çeşitli kültürel ve toplumsal faktörler bulunmaktadır; bunlardan biri de erkeklerin hemşirelik için kadınlardan daha az uygun olduğu yönündeki yaygın görüştür.^{14,17} Adayemi ve ark.nın çalışmasında erkek hemşirelerden bakım alan hastalardan an-

TABLO 2: Cinsiyete göre bireylerin hemşirelik girişimi ihtiyaçlarında erkek ya da kadın hemşire tercihleri (n=644).

Girişimler	Cinsiyet	1*	2*	3*	4*	5*	Önemlilik**
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
1. Vücut sıcaklığı ölçümü	K	2 (12,5)	4 (57,1)	266 (61,6)	35 (72,9)	114 (80,9)	$\chi^2=38,852$ p=0,000
	E	14 (87,5)	3 (42,9)	166 (38,4)	13 (27,1)	27 (19,1)	
	Toplam	16 (2,5)	7 (1,1)	432 (67,1)	48 (7,5)	141 (21,9)	
2. Ağız içi bakımı	K	6 (25,0)	2 (15,4)	298 (66,1)	28 (65,1)	87 (77,0)	$\chi^2=38,469$ p=0,000
	E	18 (75,0)	11 (84,6)	153 (33,9)	15 (34,9)	26 (23,0)	
	Toplam	24 (3,7)	13 (2,0)	451 (70,0)	43 (6,7)	113 (17,5)	
3. Vücut bakımı	K	3 (6,7)	1 (3,4)	124 (51,9)	72 (84,7)	221 (89,8)	$\chi^2=215,928$ p=0,000
	E	42 (93,3)	28 (96,6)	115 (48,1)	13 (15,3)	25 (10,2)	
	Toplam	45 (7,0)	29 (4,5)	239 (37,1)	85 (13,2)	246 (38,2)	
4. Saç bakımı	K	4 (16,0)	3 (18,8)	213 (60,0)	44 (78,6)	157 (81,8)	$\chi^2=73,929$ p=0,000
	E	21 (84,0)	13 (81,2)	142 (40,0)	12 (21,4)	35 (18,2)	
	Toplam	25 (3,9)	16 (2,5)	355 (55,1)	56 (8,7)	192 (29,8)	
5. Özel bölgelerin tıraş edilmesi	K	4 (2,8)	2 (11,8)	38 (42,2)	31 (86,1)	346 (96,1)	$\chi^2=443,584$ p=0,000
	E	137 (97,2)	15 (88,2)	52 (57,8)	5 (13,9)	14 (3,9)	
	Toplam	141 (21,9)	17 (2,6)	90 (14,0)	36 (5,6)	360 (55,9)	
6. Kan basıncı ölçümü	K	5 (38,5)	4 (66,7)	332 (66,4)	18 (52,9)	62 (68,1)	$\chi^2=7,024$ p=0,135
	E	8 (61,5)	2 (33,3)	168 (33,6)	16 (47,1)	29 (31,9)	
	Toplam	13 (2,0)	6 (0,9)	500 (77,6)	34 (5,3)	91 (14,1)	
7. Tüm vücut nabızlarının değerlendirilmesi	K	6 (33,3)	3 (25,0)	258 (61,6)	32 (74,4)	122 (80,3)	$\chi^2=35,915$ p=0,000
	E	12 (66,7)	9 (75,0)	161 (38,4)	11 (25,6)	30 (19,7)	
	Toplam	18 (2,8)	12 (1,9)	419 (65,1)	43 (6,7)	152 (23,6)	
8. İlaç tedavileri	K	6 (46,2)	2 (50,0)	340 (67,1)	16 (53,3)	57 (63,3)	$\chi^2=5,264$ p=0,261
	E	7 (53,8)	2 (50,0)	167 (32,9)	14 (46,7)	33 (36,7)	
	Toplam	13 (2,0)	4 (0,6)	507 (78,7)	30 (4,7)	90 (14,0)	
9. Kan şekeri ölçümü	K	6 (46,2)	4 (80,0)	344 (67,3)	13 (43,3)	54 (63,5)	$\chi^2=10,014$ p=0,040
	E	7 (53,8)	1 (20,0)	167 (32,7)	17 (56,7)	31 (36,5)	
	Toplam	13 (2,0)	5 (0,8)	511 (79,3)	30 (4,7)	85 (13,2)	
10. Kalçadan enjeksiyon uygulaması	K	4 (14,8)	1 (9,1)	211 (62,8)	47 (69,1)	158 (78,2)	$\chi^2=62,010$ p=0,000
	E	23 (85,2)	10 (90,9)	125 (37,2)	21 (30,9)	44 (21,8)	
	Toplam	27 (4,2)	11 (1,7)	336 (52,2)	68 (10,6)	202 (31,4)	
11. Koldan enjeksiyon ya da kan alma	K	4 (28,6)	4 (66,7)	328 (67,8)	20 (48,8)	65 (65,7)	$\chi^2=14,598$ p=0,006
	E	10 (71,4)	2 (33,3)	156 (32,2)	21 (51,2)	34 (34,3)	
	Toplam	14 (2,2)	6 (0,9)	484 (75,2)	41 (6,4)	99 (15,4)	
12. Vücuttaki yaraların bakımı	K	2 (7,4)	5 (20,8)	172 (56,8)	73 (83,9)	169 (83,3)	$\chi^2=112,893$ p=0,000
	E	25 (92,6)	19 (79,2)	131 (43,2)	14 (16,1)	34 (16,7)	
	Toplam	27 (4,2)	24 (3,7)	303 (47,0)	87 (13,5)	203 (31,5)	
13. Tüm vücut deri muayenesi	K	2 (5,0)	2 (8,0)	134 (53,2)	81 (86,2)	20 (86,7)	$\chi^2=182,081$ p=0,000
	E	38 (95,0)	23 (92,0)	118 (46,8)	13 (13,8)	31 (13,3)	
	Toplam	40 (6,2)	25 (3,9)	252 (39,1)	94 (14,6)	233 (36,2)	

*1. Kesinlikle erkek tercih ederim, 2. Biraz daha az olmakla birlikte erkek tercih ederim, 3. Herhangi bir tercihim yok, 4. Biraz daha az olmakla birlikte kadın tercih ederim, 5. Kesinlikle kadın tercih ederim, **Ki-kare testi.

lamlı düzeyde olumlu görüşler aldıklarını belirtilmiştir.¹⁷ Bu durumun, meslekte cinsiyet çeşitliliğini teşvik edeceği ve Jamaika'da yaygın olan toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürün önündeki engelle-

rin kaldırılmasına yardımcı olacağı düşünüldüğü bildirilmektedir.¹⁷ Çalışmada, bireylerin (kadın ve erkek) çoğunluğu özellikle vücut bakımı (%38,2), özel bölge tıraşı (%55,9) konularında kesinlikle

TABLO 3: Hemşirelik bakımı alma konusunda kadın ve erkek hemşire tercihi hakkında cinsiyete göre bireylerin tutum ve düşünceleri (n=644).

Tutum ve düşünceler	Cinsiyet	1*	2*	3*	4*	5*	
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
1. Hemşirelik hem kadınların hem de erkeklerin yapacağı bir meslektir	K	163 (38,7)	194 (46,1)	33 (7,8)	27 (6,4)	4 (1,0)	$\chi^2=4,951$
	E	96 (43,0)	89 (39,9)	19 (8,5)	13 (5,8)	6 (2,7)	$p=0,292$
	Toplam	259 (40,2)	283 (43,9)	52 (8,1)	40 (60,2)	10 (1,6)	
2. Hemşirelik mesleğinde sadece kadınlar olmalıdır	K	23 (5,5)	46 (10,9)	22 (5,2)	190 (45,1)	140 (33,3)	$\chi^2=9,287$
	E	15 (6,7)	16 (7,2)	19 (8,5)	116 (52,0)	57 (25,6)	$p=0,054$
	Toplam	38 (5,9)	62 (9,6)	41 (6,4)	306 (47,5)	197 (30,6)	
3. Hemşirelik mesleğinde sadece erkekler olmalıdır	K	2 (0,5)	1 (0,2)	10 (2,4)	210 (49,9)	198 (47,0)	$\chi^2=16,552$
	E	1 (0,4)	7 (3,1)	14 (6,3)	104 (46,6)	97 (43,5)	$p=0,002$
	Toplam	3 (0,5)	8 (1,2)	24 (3,7)	314 (48,8)	295 (45,8)	
4. Kadın hemşirenin bakım vermesini isterim	K	76 (18,1)	291 (69,1)	37 (8,8)	15 (3,6)	2 (0,5)	$\chi^2=13,674$
	E	33 (14,8)	139 (62,3)	31 (13,9)	14 (6,3)	6 (2,7)	$p=0,008$
	Toplam	109 (16,9)	430 (66,8)	68 (10,6)	29 (4,5)	8 (1,2)	
5. Erkek hemşirenin bakım vermesini isterim	K	12 (2,9)	163 (38,7)	107 (25,4)	110 (26,1)	29 (6,9)	$\chi^2=46,750$
	E	21 (9,4)	129 (57,8)	38 (17,0)	23 (10,3)	12 (5,4)	$p=0,000$
	Toplam	33 (5,1)	292 (45,3)	145 (22,5)	133 (20,7)	41 (6,4)	
6. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğini geliştirir	K	59 (14,0)	192 (45,6)	106 (25,2)	52 (12,4)	12 (2,9)	$\chi^2=3,825$
	E	39 (17,5)	94 (42,2)	50 (22,4)	29 (13,0)	11 (4,9)	$p=0,430$
	Toplam	98 (15,2)	286 (44,4)	156 (24,2)	81 (12,6)	23 (3,6)	
7. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması, hemşireliğin toplumdaki statüsünü geliştirir	K	58 (13,8)	193 (45,8)	96 (22,8)	59 (14,0)	15 (3,6)	$\chi^2=2,733$
	E	32 (14,3)	99 (44,4)	43 (19,3)	41 (18,4)	8 (3,6)	$p=0,603$
	Toplam	90 (14,0)	292 (45,3)	139 (21,6)	100 (15,5)	23 (3,6)	
8. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması, hemşireliğin toplumdaki statüsünün daha kötüye gitmesine neden olur	K	14 (3,3)	26 (6,2)	53 (12,6)	239 (56,8)	89 (21,1)	$\chi^2=2,282$
	E	10 (4,5)	15 (6,7)	35 (15,7)	122 (54,7)	41 (18,4)	$p=0,684$
	Toplam	24 (3,7)	41 (6,4)	88 (13,7)	361 (56,1)	130 (20,2)	
9. Hastaların erkek ya da kadın hemşireyi seçme hakkı olmalıdır	K	151 (35,9)	161 (38,2)	28 (6,7)	67 (15,9)	14 (3,3)	$\chi^2=4,692$
	E	81 (36,3)	71 (31,8)	22 (9,9)	38 (17,0)	11 (4,9)	$p=0,320$
	Toplam	232 (36,0)	232 (36,0)	50 (7,8)	105 (16,3)	25 (3,9)	
10. Erkekler hemşirelik mesleğini kadınlara göre daha iyi yaparlar	K	6 (1,4)	38 (9,0)	108 (25,7)	177 (42,0)	92 (21,9)	$\chi^2=5,680$
	E	5 (2,2)	10 (4,5)	53 (23,8)	105 (47,1)	50 (22,4)	$p=0,224$
	Toplam	11 (1,7)	48 (7,5)	161 (25,0)	282 (43,8)	142 (22,0)	
11. Erkek hemşireler sadece erkek hastalara bakım vermelidir	K	46 (10,9)	72 (17,1)	53 (12,6)	162 (38,5)	88 (20,9)	$\chi^2=5,290$
	E	31 (13,9)	40 (17,9)	30 (13,5)	91 (40,8)	31 (13,9)	$p=0,259$
	Toplam	77 (12,0)	112 (17,4)	83 (12,9)	253 (39,3)	119 (18,5)	
12. Kadın hemşireler sadece kadın hastalara bakım vermelidir	K	47 (11,2)	62 (14,7)	48 (11,4)	168 (39,9)	96 (22,8)	$\chi^2=4,176$
	E	28 (12,6)	27 (12,1)	27 (12,1)	102 (45,7)	39 (17,5)	$p=0,383$
	Toplam	75 (11,6)	89 (13,8)	75 (11,6)	270 (41,9)	135 (21,0)	
13. Hemşirelik kadın mesleğidir	K	36 (8,6)	62 (14,7)	39 (9,3)	173 (41,1)	89 (39,9)	$\chi^2=6,747$
	E	21 (9,4)	33 (14,8)	34 (15,2)	111 (26,4)	46 (20,6)	$p=0,150$
	Toplam	57 (8,9)	95 (14,8)	73 (11,3)	262 (40,7)	157 (24,4)	
14. Erkek hemşireler de kadın hemşireler gibi her serviste çalışabilirler	K	106 (25,2)	155 (36,8)	52 (12,4)	66 (15,7)	42 (10,0)	$\chi^2=20,714$
	E	32 (14,3)	72 (32,3)	49 (22,0)	49 (22,0)	21 (9,4)	$p=0,000$
	Toplam	138 (21,4)	227 (35,2)	101 (15,7)	115 (17,9)	63 (9,8)	
15. Sağlık hizmeti almada kadın veya erkek hemşire tercihinin olmaması gerekir	K	52 (12,4)	58 (13,8)	56 (13,3)	198 (47,0)	57 (13,5)	$\chi^2=5,582$
	E	25 (11,2)	41 (18,4)	30 (13,5)	88 (39,5)	39 (17,5)	$p=0,233$
	Toplam	77 (12,0)	99 (15,4)	86 (13,4)	286 (44,4)	96 (14,9)	devami...→

TABLO 3: Hemşirelik bakımı alma konusunda kadın ve erkek hemşire tercihi hakkında cinsiyete göre bireylerin tutum ve düşünceleri (n=644) (devamı).

Tutum ve düşünceler	Cinsiyet	1*	2*	3*	4*	5*	Önemlilik**
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
16. Erkek hemşireler, kadın hastalara dokunurken yanlış şeyler düşünebilirler	K	29 (6,9)	68 (16,2)	109 (25,9)	157 (37,3)	58 (13,8)	$\chi^2=9,552$
	E	24 (10,8)	52 (23,3)	53 (23,8)	71 (31,8)	23 (10,3)	
	Toplam	53 (8,2)	120 (18,6)	162 (25,2)	228 (25,2)	81 (12,6)	
17. Oğlumun hemşire olmasını isterim	K	53 (12,6)	167 (39,7)	63 (15,0)	71 (16,9)	67 (15,9)	$\chi^2=8,700$ p=0,069
	E	42 (18,8)	81 (36,3)	34 (15,2)	24 (10,8)	42 (18,8)	
	Toplam	95 (14,8)	248 (38,5)	97 (15,1)	95 (14,8)	109 (16,9)	
18. Kızımın hemşire olmasını isterim	K	126 (29,9)	198 (47,0)	45 (10,7)	30 (7,1)	22 (5,2)	$\chi^2=6,805$ p=0,147
	E	82 (36,8)	85 (38,1)	24 (10,8)	14 (6,3)	18 (8,1)	
	Toplam	208 (32,3)	283 (43,9)	69 (10,7)	44 (6,8)	40 (60,2)	
19. Hemşirelik mesleğinde kadınlar erkeklerden daha düşünceli ve moral vericidir	K	72 (17,1)	134 (31,8)	102 (24,2)	82 (19,5)	31 (7,4)	$\chi^2=16,560$ p=0,002
	E	61 (27,4)	76 (34,1)	47 (21,1)	34 (15,2)	5 (2,2)	
	Toplam	133 (20,7)	210 (32,6)	149 (23,1)	116 (18,0)	36 (5,6)	
20. Erkek hemşireler kadınlardan daha iyi baş etme mekanizmalarını kullanır ve duygusal gerginlik ya da panik yaşamaktan kolaylıkla sıyrılabilirler	K	38 (9,0)	159 (37,8)	103 (24,5)	83 (19,7)	38 (9,0)	$\chi^2=7,132$ p=0,129
	E	25 (11,2)	68 (30,5)	72 (32,3)	43 (19,3)	15 (6,7)	
	Toplam	63 (9,8)	227 (35,2)	175 (27,2)	126 (19,6)	53 (8,2)	

*1. Kesinlikle Katılıyorum, 2. Katılıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılmıyorum, 5. Kesinlikle Katılmıyorum, **Ki-kare testi.

kadın hemşire tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Diğer bakım ihtiyaçları için çoğunluk herhangi bir tercihinin olmadığını ifade etmiştir (Tablo 2). Chur-Hansoen, hastaların intravenöz damar yolu açma gibi beceriye dayalı girişim gerektiren durumlarda tercih edilen hemşire cinsiyetinin olmadığını ya da oral vücut sıcaklığı ölçümü gibi durumlarda hemşire tercihinin olması gerektiğini düşünmediğini belirtmiştir.¹⁴ Bununla birlikte, bu eğilim pubik bölgenin tıraşı gibi durumlarda farklılık göstermektedir (Tablo 4). Özellikle genç kadınların daha yaşlı kadın ve erkek sağlık profesyonellerine vücutlarını açmak için daha fazla sıkıntı yaşadıkları açıklanmaktadır.¹⁴ Tarihsel gelişim dikkate alındığında, 1984 yılında klinik bakım için hastaların erkek ya da kadın hemşire tercihlerinin olmadığı, ancak 2000 yılında genç hastaların pubik bölge tıraşı, banyo yaptırma gibi bakım girişimleri için kadın hemşireleri tercih ettiği, yaşlı hastaların ise özel bir tercihinin olmadığı gösterilmiştir.¹⁴ Ünver ve ark.nın çalışmasına katılan bireylerin, erkek hemşireler tarafından pansuman, kas içi enjeksiyon, sonda takılması, kan alma gibi hemşirelik girişimlerinin yapılmasında çekingenlik yaşadıkları belirtilmiştir (Tablo 4).¹⁸ 2015 yı-

lında yayımlanan bir çalışmada da hastanede yatan çocuk hastaların anneleri, erkek hemşirelerin yaşamsal bulgular ve tedavi girişimlerini uygulayabileceklerini (%69,1) bildirmişlerdir (Tablo 4).¹⁹ Zamana karşı değerlendirildiğinde, hastaların tercihlerinde çok fazla değişiklik olmadığı görülmektedir.

Ünver ve ark.nın çalışmasında, kadınların sadece %46'sının, erkeklerin ise %56,2'sinin erkek hemşireden hizmet almak istediği saptanmıştır.¹⁸ Kadınların daha çok kadın hemşireleri tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 4). Çalışmada, her iki cinsiyetin de hemşirelik mesleğinde sadece kadınlar ya da erkekler olmalı fikrine katılmadıkları görülürken; bununla birlikte, Ünver ve ark.nın çalışması ile benzer olarak hemşirelik girişimi ihtiyaçlarının giderilmesinde erkeklerin çoğunlukla erkek hemşireleri, kadınların da kadın hemşireleri tercih ettiği bulunmuştur (Tablo 2, Tablo 3).¹⁸

Ünver ve ark.nın çalışmasında (kadınların %72,40'ı, erkeklerin %55,10'u), erkek hemşirelerle kadın hemşirelerin çalıştığı birimlerde fark olması gerektiği belirtilmiştir (Tablo 4).¹⁸ Taşçı'nın çalışmasında, kadın-doğum servislerinde yatan kadın

TABLO 4: Hemşirelik bakımı alma konusunda kadın ve erkek hemşire tercihi hakkında bireylerin tutum ve düşüncelerinin günümüze kadar tarihsel gelişimi.

Tutum ve düşünceler*	Mevcut çalışma (2018)	Tezel ark. (2008) ²	Kaya ark. (2011) ¹²	Akbulut Başçı & Yılmazel (2016) ¹³	Chur-Hanson (2002) ¹⁴	Chur-Hanson (2002) ¹⁴	Ahmad & Alasad (2007) ¹⁵	Adayemi-Adelanwa ark. (2016) ¹⁷	Unver ark. (2010) ¹⁸	Unver ark. (2010) ¹⁸	Tural Büyük ark. (2015) ¹⁹	Kim I-J ark. (2017) ²⁰	Taşçı (2007) ²¹	Popper-Giveon ark. (2015) ²²	Unsal ark. (2010) ²³	Lodge ark. (1997) ²⁴	Özbaşaran ark. (2002) ²⁶	Chan ark. (2014) ²⁷	Ella ark. (2018) ²⁸	Abudani ark. (2016) ²⁹	Alan & Uğur (2018) ³⁰	
1.	+	+	+	+							+	+			+	+	+	+	+	+	+	
2.	-	-	-	-																		
3.	+	+	+	+																		
4.	+	+	+	+	*Özel bölge traş, banyo vb. için genç kadınlarda (+) *Yaşlı kadınlarda tercih yok *Yaşlı kadınlarda tercih yok *IV damar yolu açma, oral vücut sıcaklığı vb. için cinsiyet tercihi yok	Kadınlar (+)	*Özel bölge ve vücut bakımı için kadınlar (+)	*Kas içi enjeksiyon, pansuman, sonda takılması, kan alma için kadınlar (+) erkekler														
5.	-	-	-	-	*Yaşlı kadın için (+)	Erkekler (+)	Erkekler (+)	Yaşam bulguları ve tedavi uygulamaları için (+)														
6.	+	+	+	+																		
7.	-	-	-	-																		
8.	+	+	+	+																		
9.	-	-	-	-																		
10.	-	-	-	-																		
11.	-	-	-	-																		
12.	-	-	-	-																		
13.	-	-	-	-																		
14.	+	+	+	+																		
15.	-	-	-	-																		
16.	-	-	-	-																		
17.	+	+	+	+																		
18.	+	+	+	+																		
19.	+	+	+	+																		
20.	+	+	+	+																		

*Bireylerin tutum ve düşünceleri ile ilgili maddeler Tablo 3'te açıklanmaktadır. Çalışmalarda katılımların verdikleri yanıtlara göre tablodaki maddelere yanıt olumlu ise (+), olumsuz ise (-) olarak belirtildi.

hastaların %70,8'inin erkek hemşireden bakım almak istemediği ve %65,1'inin de erkek hemşirenin kendisine bakım vermesinden rahatsız olacağı belirtilmiştir.²⁰ Aynı çalışmada, hastaların %52,9'u erkek hemşirelerin sadece erkek hastalara bakım vermelerinin gerektiğini belirtmiştir. Hastaların %62,4'ü de erkek hemşirenin kendisine bakım vermesinden eşinin/yakınlarının rahatsız olacağını belirtmiştir (Tablo 4). Bu çalışmaların aksine, çalışmada, her iki cinsiyetteki bireyler erkek hemşirelerin de kadın hemşireler gibi her serviste çalışabileceğine katıldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 3). Benzer olarak, Kaya ve ark.nın çalışmasında, bireyler hemşirelik mesleğini hem erkeklerin hem de kadınların yapabileceğini (%62,6), erkeklerin de hemşirelik yapması gerektiğini (%53,7) bildirmişlerdir.¹² Bununla birlikte, bireyler, hastaneye yattığında kendisine kadın hemşirenin bakım vermesini istediğini (%47,2), erkek hemşirelerin yoğun bakım, ameliyathane ve acil gibi alanlarda çalışması gerektiğini (%39,7), erkek hemşirelerin ayırım yapılmaksızın her serviste çalışması gerektiğini (%45,6) ifade etmişlerdir (Tablo 4).¹² Bununla birlikte bakım girişimlerinin uygulanması sırasında erkeklerin erkek hemşire, kadınların da kadın hemşire tercih ettiği de ortadadır (Tablo 2).

Hemşirelik; genellikle duyarlı olma, destekleyici olma, hoş gitme ve empati gibi kadınsı olarak algılanan nitelikleri gösteren ağırlıklı olarak kadın mesleği olarak kabul edilmektedir. Florence Nightingale'in Kırım Savaşı sırasında şefkat duygusuyla yapmış olduğu bakım uygulamaları, daha sonra modern hemşireliğin yaratıcısı olarak kadınlar için uygun bir meslek yaklaşımının doğmasında öncü olmuştur. Ancak; mevzuattaki yavaş kalan değişimler, hemşirelik mesleğinin akademikleşmesi, erkeklere bağlı mesleklere giren kadın sayısındaki artış, sağlık bakım sistemi çeşitliliği ve personel eksikliği ve diğer faktörler erkek hemşirelerin durumlarını kolaylaştırmış, ancak mesleğe çok sayıda erkeği çekmek için yeterli sonuç alınamamıştır.²¹ Kaya ve ark. çalışmasında toplumun erkek hemşireyi nispeten benimsediği belirtilmiştir.¹² Ancak, günümüzde erkekler hâlâ hemşirelik mesleğinde küçük bir azınlığa sahiptir. Çoğu gelişmiş ülkede erkek hemşirelerin oranı %10 kadardır.²¹

Yapılan bir çalışmaya katılan çocuk hastaların annelerinin çoğunluğu (%55,5), hemşirelik mesleğinin sadece kadınlar için bir meslek olmadığını, erkek hemşirelerin de meslekte olması gerektiğini (%85,5) düşündüklerini belirtmişlerdir. Çalışmada, annelerin erkek hemşirelerle ilgili düşüncelerinin oldukça olumlu olduğu saptanmıştır (Tablo 4).¹⁹ Ünsal ve ark.nın çalışmasında, katılımcıların çoğunluğunun (%85,8) erkeklerin hemşirelik yapabileceklerine katıldıkları ve %78,3'ünün de meslekte erkek hemşirelerin olması gerektiğini düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4). Erkek hemşirelere halkın (%53,6) olumlu baktığı belirlenmiştir.²² Bununla birlikte, aynı çalışmada katılımcıların hemşireliğin kadınlara özgü bir meslek olması nedeni ile erkeklerin hemşirelik yapamayacağını düşündüğü (%52,3) ve kadınların hastalara daha iyi şefkat göstereceğini düşünenlerin çoğunlukta (%47,6) olduğu ve erkeklerin kadınlar kadar hassas olmayabileceğini (%25) düşündükleri belirtilmiştir (Tablo 4).²² Benzer sonuçları gösteren diğer bir çalışmada da İran'da çalışan kadın hemşireler, erkek hemşireler ile kadın hemşireler arasında fark olduğunu, kadın hemşirelerin erkeklere göre daha duyarlı ve şefkatli olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 4). Erkek hemşirelerin acil servis, travma ünitesi gibi alanlarda çalışmasının daha uygun olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. İran'daki kadın hemşireler arasında, bir erkek hemşirenin de kadın hemşireler gibi herhangi bir bölümde çalışabilse bile hemşirelik mesleğinin hâlâ bir kadın mesleği olduğu konusunda anlayış bulunmaktadır.²¹ Lodge ve ark., benzer olarak, hastaların ihtiyaçlarını kadınların (%65) erkeklerden (%17) daha yüksek oranlarda karşılayabildiklerini belirtmişlerdir.²³ Toplumun önemli bir kısmını oluşturan üniversite öğrencilerinin (>18 yaş) erkek hemşirelere olan bakış açısının değerlendirildiği bir diğer çalışmada da erkek hemşirelerin büyük oranda kabul gördüğü, erkek hemşire imajının olumlu olduğu ve hemşirelik mesleğindeki cinsiyetçi ayrımın olmadığı görülmüştür.²⁴ Bu çalışmada da her iki cinsiyetteki bireylerin çoğunluğunun hemşirelik mesleğinde kadınların erkeklerden daha düşünceli ve moral verici olduğuna katıldıkları, bununla birlikte erkek hemşirelerin kadınlara göre baş etme mekanizmalarını daha iyi kullanacağına ve duygu-

sal gerginlik ya da panik yaşamaktan kolaylıkla sıyrılabileceğine katıldıkları (%35,2) saptanmıştır. Bununla birlikte, erkeklerin çoğunluğu da bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 3).

Yapılan bir çalışmada, araştırmacılar, katılımcıların erkek hemşirelere olan bakış açısını belirleyip gruplara ayırmış ve her grubun düşüncelerinin geliştirilip iyileştirilmesi konusunda metodolojik önerilerde bulunmuşlardır. Bu çerçevede, aynı çalışmada birinci gruptaki katılımcılar; erkek hemşirelerin ilerleyici mesleki bakış açısına sahip olduğunu, erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğinin gelişimine aktif olarak katkılarının olacağını ve cinsiyet eşitliği konusunda güçlü bir farkındalığa sahip olduklarını belirtmişlerdir. İkinci gruptaki katılımcılar, erkek hemşirelere karşı olumsuz mesleki cinsiyet ayrımcılığına ve olumsuz bir mesleki değere sahip olduklarını bildirmişlerdir. Üçüncü gruptaki katılımcılar ise, erkek hemşirelere karşı olumsuz bir mesleki bakış açısına sahip olmakla birlikte, cinsiyet eşitliği konusunda olumlu bir farkındalığa sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Son olarak, dördüncü gruptaki katılımcıların, erkek hemşireler hakkında olumlu bir geleceğe ve cinsiyet eşitliği konusunda güçlü bir farkındalığa sahip oldukları açıklanmıştır (Tablo 4).²⁵

Tezel ve ark.nın çalışmasında, hastaların, hemşireliğin kadınlara özgü bir meslek olduğu (%76,9), erkek hemşireden çekinme ve utanma yaşanabileceği (%63,4), kadın hemşirelerin daha dikkatli olduklarını düşündükleri (%47,4) saptanmıştır (Tablo 4).² Aynı çalışmada hastaların çoğunluğu (%66,3) erkek hemşireden bakım almanın hasta üzerinde sorun yaratacağını, bakımı etkileyebilecek sorunlara neden olabileceğini belirtmiştir. Erkek hemşirelerle iletişim kurmanın zor olacağını (%77,8), bakım uygulamaları sırasında utanma-sıkılma yaşayacaklarını düşündüklerini (%66,5) ifade etmişlerdir.²

Kaya ve ark.nın çalışmasında, erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğinde olumsuz bir değişiklik yaratmayacağı (%52,5), hemşirelik mesleğinin daha kötüye gitmesine neden olmayacağı (%81,4), hemşireliğin toplumdaki statüsünde olumsuz bir değişiklik yaratmayacağı (%43,5) ve statüsünü kötüleştirmeye-

ceği (%81,4) belirtilmiştir (Tablo 4).¹² Yaş aralığı 17-38 yıl olan bireylerle yapılan bir çalışmada da kadınların %61,6'sı, erkeklerin %3,4'ü erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının mesleği geliştireceğini belirtmiştir (Tablo 4).¹³ Bu çalışmada da benzer olarak, bireylerin çoğunluğunun (her iki cinsiyette) erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşireliğin toplumdaki statüsünü değiştireceğine katıldığı (%45,3) ve bu durumun hemşirelik mesleğini de geliştireceği (%44,4) belirtilmiştir (Tablo 3).

Özbaşaran ve ark.nın çalışmasına katılan bireyler, hemşireliğin bir meslek olduğunu ve cinsiyetin fark etmeyeceğini (%46,4), erkek hastalara erkek hemşirelerin bakabileceğini (%10,8), bununla birlikte erkekler sabırsız, ilgisiz, anlayışsız ve sert olduğundan erkeklere yakışmayacağını (%26,2), kadın hastalar çekineceği için erkek hemşirelerin olmasını istemediklerini (%10,2) belirtmişlerdir (Tablo 4).²⁶ Ahmad ve Alasad da benzer olarak, kadınların kadın hemşire tercih ettiğini, erkek hastaların çoğunun (%90) bakım almak için erkek hemşire tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 4).¹⁵ Bu çalışmada ise farklı olarak, kadın hemşirelerin sadece kadın hastalara bakması gerektiğine (%41,9) ve erkek hemşirelerin sadece erkek hemşirelere bakması gerektiğine (%39,3) katılmayanların çoğunlukta olduğu, her iki cinsiyetin de bu konuya katılmadıkları saptanmıştır (Tablo 3). Hastalar bu düşünceye sahip olmalarına rağmen, çalışmada kadınların çoğunluğunun (%69,1) kadın hemşirenin bakım vermesini istediği, erkeklerin çoğunluğunun da (%57,8) erkek hemşirenin bakım vermesini istediği belirtilmiştir (Tablo 3). Özbaşaran ve ark.nın çalışmasında benzer olarak, bireylerin %72,8'inin kadın hemşireden bakım almak istediği, bununla birlikte erkek bireylerin erkek hemşireden bakım almak istediği (%66,7) saptanmıştır (Tablo 4).²⁶ Aynı çalışmada, bireyler; kadınların daha dikkatli, becerikli, güler yüzlü, fedakâr, uyumlu, ilgili, samimi, merhametli ve yetenekli olduğu (%47,2) ve hem cinsi olduğu için (%41,8) kendisine kadın hemşirenin bakmasını istediğini belirtmişlerdir (Tablo 4). Bununla birlikte, araştırmacılar, bireylerin büyük bir çoğunluğunun (%82,8) her iki cinsiyetteki hemşirenin de bakım verebileceğini, iyi davranması, cana

yakın olması ve iyi eğitim almış olmasının yeterli olduğunu belirtmişlerdir.²⁶ Bu çalışmada ise çalışmalardan farklı olarak, sağlık hizmeti almada kadın ya da erkek hemşire tercihinin olması gerektiğini düşünenlerin ve hastaların erkek ya da kadın hemşireyi seçme hakkının olması gerektiğini düşünenlerin her iki cinsiyet için de çoğunlukta olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Chan ve ark.nın çalışmasında, öğrenci erkek hemşirelerin kadın hastalara fiziksel olarak dokunmalarını gerektirmeyen ve hastalardan uzakta durmalarına neden olan görevleri yerine getirmelerine izin verildiği belirtilmiştir.²⁷ Bu yaklaşım, terapötik bir ilişkinin kurulmasına izin verecek kadar yeterli bir durum olarak görülmemektedir (Tablo 4). Aynı çalışma, Chur-Hansoen'in çalışması ile benzerlik göstermekte ve erkek hemşirelik öğrencilerinin genç kadın hastalara göre yaşlı kadın hastalara bakım vermek için daha rahat hissettikleri, yaşlı kadın hastaların erkek hemşirelerden bakım alması konusunda daha açık fikirli oldukları gösterilmiştir.^{14,27} Bu durumun da hastalara terapötik bir yaklaşım sunulmasını engelleyeceği açıktır (Tablo 4).

Ella ark., erişkin erkek bireylerin katıldığı çalışmalarında, araştırmamıza benzer olarak, erkek hemşirelerin kadın hemşirelerden daha az merhametli olduğuna kesinlikle katıldığını (%38,8), bakım vermek konusunda kadınlar kadar becerikli olduğuna kesinlikle katılmadıkları (%44,4) belirlenmiştir (Tablo 3, Tablo 4).²⁸ Aynı çalışmada, Nijerya'da Calabar toplumunda erişkin erkekler, erkek hemşireleri negatif olarak algıladıkları için erkek hemşirelerin sayısının yetersiz olduğu belirtilmiştir.²⁸

Mısır'da ortaokul öğrencilerinin Mısır toplumdaki erkek hemşire algılarına yönelik olarak değerlendirildiği bir çalışmada, katılımcıların hemşireliğin Mısır toplumunda erkekler için uygun bir kariyer olmadığını düşündükleri (%60,3), Mısır toplumunda kadın hemşirelerin erkek hemşirelerden daha bakım verici ve besleyici özelliğe sahip olduğu (%54), kadınların doğası gereği daha şefkatli ve bakım verici olduğu, bu nedenle hemşirelik mesleği için kadınların daha uygun olduğunu (%83,4) düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4).²⁹

Alan ve Uğur çalışmalarında, katılımcılar hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olmadığını (%48,9), erkeklerin de hemşirelik yapabileceğini (%82,5), erkek hemşirelerin iyi bakım verebileceklerini (%72), erkek hemşirenin olmasının hemşirelik mesleğinin toplumdaki yerini değiştiremeyeceğini, hemşirelik mesleğini geliştirebileceğini (%53,4) düşündüklerini belirtirken, çalışmamızın aksine erkek hemşireden bakım almak istemediğini (%47,8) ve rahatsız olabileceğini (%55,2), erkek hemşirelerin sadece erkek hastalara bakım vermesi gerektiğini (%55,2) belirtenlerin de çoğunlukta olduğu saptanmıştır (Tablo 3, Tablo 4).³⁰ Alan ve Uğur, çalışmamız ile benzer olarak, erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğini daha da güçlendireceğini düşünenlerin de çoğunlukta olduğunu (%55,2), çalışmada erkek hemşirelerin ayırım yapmaksızın her serviste çalışmalarının gerektiği (%71,3) görüşünü de bildirmişlerdir (Tablo 3, Tablo 4).³⁰

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, bireylerin hemşirelik mesleğinde sadece kadın ya da erkeklerin olması gerektiğine katılmamaları, erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğini ve toplumdaki statüsünü geliştireceğini düşünmeleri erkek hemşirelere toplumun bakış açısının olumlu olduğu yönünde ifade edilebilmektedir. Bununla birlikte, hâlâ bazı bireylerin erkek hemşirelerden bakım almak istemedikleri de görülmektedir. Ancak, üniversite mezunu erkek hemşire sayısının her geçen gün artması ile zamanla bu olumsuz düşüncelerin ve çekincelerin de ortadan kaldırılacağı öngörülmektedir. Bunun için de topluma erkek hemşirelerin ayırt edici özelliklerinin vurgulanması, kliniklerde daha çok erkek rol modellerinin olması, cinsiyet eşitliği konusunda olumsuz düşüncelere sahip olan bireylerin pozitif farkındalığa sahip olmaları için bilgilendirilmelerinin sağlanması, hemşirelik mesleğinde erkek hemşirelerin de var olduğunu, kadın ve erkek hemşireler arasındaki dengenin korunması ve kadın merkezli bir iş yerinden, hastanelerde cinsiyet eşitliğine geçmek için erkek hemşirelerin hemşirelik derneklerinin de desteğiyle haklarının ve çıkarlarının korunmasına aktif olarak katılmaları önerilmektedir.

Daha sonraki süreçte erkek hemşirelerin meslekte yer almasının hemşirelik bakımı kalitesini nasıl etkileyeceği konusunda araştırmaların yapılması önerilebilmektedir.

Teşekkür

Çalışmamıza katılarak desteklerini ve işbirliğini esirgemeyen değerli katılımcılarımıza, sağlık çalışanlarımıza ve kliniklerimize teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğru- dan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Hilal Uysal, Yasemin Kıyak, Bahar Karakoç; **Tasarım:** Hilal Uysal, Yasemin Kıyak, Bahar Karakoç; **Denetleme/Danışmanlık:** Hilal Uysal; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Bahar Karakoç, Yasemin Kıyak; **Analiz ve/veya Yorum:** Hilal Uysal, Yasemin Kıyak; **Kaynak Taraması:** Bahar Karakoç, Yasemin Kıyak; **Makalenin Yazımı:** Hilal Uysal, Bahar Karakoç, Yasemin Kıyak; **Eleştirel İnceleme:** Hilal Uysal; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Hilal Uysal; **Malzemeler:** Hilal Uysal.

KAYNAKLAR

1. Çınar Ş, Demir Y. [Nursing image in community: a scale development study]. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2009;12(2):24-33.
2. Tezel A, Akpınar BA, Yurttaş A, Çelebioğlu A. [Will patients accept the male nurse?]. Türkiye Klinikleri J Med Ethics. 2008;16(1):13-8.
3. Dikmen Özarslan A. [Male nurses in the context of hegemonic masculinity]. Alternatif Politik. 2015;7(1):118-42.
4. Nursing Research in Europe: Scoping Report. Madrid, Spain: 2005. p.133. Available date: 28.10.2018. [Link]
5. The Nursing and Midwifery Council (NMC). Statistical Analysis of the Register; 2008. p.13. Available date: 28.10.2018. [Link]
6. Vaismoradi M, Salsali M, Ahmadi F. Perspectives of Iranian male nursing students regarding the role of nursing education in developing a professional identity: a content analysis study. Jpn J Nurs Sci. 2011;8(2): 174-83. [Crossref] [PubMed]
7. Orhan B, Reşat Yücel Ö. [Gender perspective to health services in Turkey]. Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi. 2017;1:53-9. [Crossref]
8. Hemşirelik Kanunu. Kanun Numarası: 6283, Kabul Tarihi: 25.02.1954, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 02.03.1954, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 8647.
9. Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Kanun Numarası: 5634, Kabul Tarihi: 25.04.2007, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 02.05.2007, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 26510.
10. Arıkan D, Karaman Z, Yağcı G. [The perspective of nursing college's students to male nurses on educational and professional life]. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2000;3(1):36-43.
11. Köse MR, Bora Başara B, Soyutun Çağlar İ, Özdemir TA, Güler C, Aygün A, Uzun SM, et al. [Human Resources for Health]. The ministry of Health of Turkey Health Statistics Yearbook. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1084. Ankara: Republic of Turkey Ministry of Health General Directorate of Health Research; 2017. p.203-31.
12. Kaya N, Turan N, Öztürk A. [Men nurse image in Turkey]. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2011;8(1):16-30.
13. Akbulut Başçı AB, Yılmazel G. [Perspective of young adults on male nurses]. G.O.P. Taksim E.A.H JAREN. 2016;2(2):68-74.
14. Chur-Hansen A. Preferences for female and male nurses: the role of age, gender and previous experience--year 2000 compares with 1984. J Adv Nurs. 2002;37(2):192-8. [Crossref] [PubMed]
15. Ahmad MM, Alasad JA. Patients' preference for nurses' gender in Jordan. Int J Nurs Pract. 2007;13(4):237-42. [Crossref] [PubMed]
16. Atabek Aştı T, Karadağ A, çeviri editörleri. In: Perry, Potter, eds. Klinik Uygulama Becerileri ve Yöntemleri. 1. Baskı. Adana: Nobel Kitabevi; 2011. p.1610.
17. Adayemi-Adelanwa O, Barton-Gooden A, Dawkins P, Lindo JL. Attitudes of patients towards being cared for by male nurses in Jamaican hospital. Appl Nurs Res. 2016;29: 140-3. [Crossref] [PubMed]
18. Ünver S, Diri E, Ercan İ. The viewpoint of community about male nurses. Türkiye Klinikleri J Med Ethics. 2010;18(2):96-102.
19. Tural Buyuk E, Rizalar S, Korkmaz M. Male nurses: the perspectives of the hospitalized children's mothers. International Journal of Caring Sciences. 2015;8(3):729-36.
20. Taşçı KO. [Inpatients on obstetrics and gynecology services opinions about male nurses]. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2007;10:2.
21. Popper-Giveon A, Keshet Y, Liberman I. Increasing gender and ethnic diversity in the health care workforce: the case of Arab male nurses in Israel. Nurs Outlook. 2015;63(6): 680-90. [Crossref] [PubMed]
22. Ünsal A, Akalın İ, Yılmaz V. [Opinions of different profession working people related men nurse]. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2010;7(1):420-31.
23. Lodge N, Mallett J, Blake P, Fryatt I. A study to ascertain gynaecological patients' perceived levels of embarrassment with physical and psychological care given by female and male nurses. J Adv Nurs. 1997;25(5):893-907. [Crossref] [PubMed]
24. Arslan A, Ağaçdiken Alkan S. [Female nurse perception among university students]. Sam-sun Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016;1(1).

25. Kim IJ, Kim SH, Sohn SK. Societal perceptions of male nurses in South Korea: A Q-methodological study. *Jpn J Nurs Sci*. 2017;14(3):219-30. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
26. Özbaşaran F, Taşpınar A, Çakmakçı A. [What are patients think about the gender of the people who look after them?]. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2002;5(2):1-7.
27. Chan ZC, Chan VW, Tse JK. Therapeutic relationship between male nursing students and female patients. *Am J Mens Health*. 2014;8(4):300-9. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
28. Ella RE, Samsom-Akpan PE, Lukpata FE, Lukpata HO. Perception of adults towards men in nursing in calabar municipality cross river state, Nigeria. *ASSRJ*. 2018;5(4):199-211.
29. Abudari MO, İbrahim AF, Aly AA. "Men in nursing" as viewed by male students in secondary schools. *Clin Nurs Stud*. 2016;4(2):41-7. [[Crossref](#)]
30. Alan N, Uğur Ö. [Patient and nearby determination male nursing relationship of views]. *Medical Sciences*. 2018;13(1):1-9. [[Crossref](#)]